

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

 /проф. Борис БУНЧУК/

“ 12 ” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

СТРАХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ
обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення»

Спеціальність 232 Соціальне забезпечення

Галузь знань 23 Соціальна робота

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

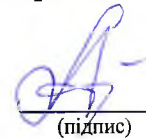
Робоча програма з навчальної дисципліни Страхова діяльність складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення», спеціальності 232 Соціальне забезпечення, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 12 від «2» вересня 2024 р.).

Розробник: **Гладчук Ольга Михайлівна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів і кредиту.

Викладач: **Гладчук Ольга Михайлівна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів і кредиту.

Погоджено з гарантом ОПП і схвалено методичною радою філологічного факультету
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

1. Мета навчальної дисципліни: формування у майбутніх спеціалістів спеціальних знань з основ страхування, ведення страхового бізнесу, практичних навичок із організації страхової діяльності та роботи страхової компанії, основних положень обов'язкових і добровільних видів страхування та застосування необхідних механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних осіб і населення на випадок настання ризикових ситуацій.

2. Результати навчання:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.

ФК 3. Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різними групами населення, що опинилися у складних життєвих обставинах.

ФК 15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

РН 6. Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.

РН 12. Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.

РН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.

РН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

РН 20. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

3. Опис навчальної дисципліни

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	5	150	15	-	30	-	105	-	екзамен

3.1. Загальна інформація

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	с	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи страхової діяльності					
Тема 1. Поняття та економічна суть страхування. 1. Страховий захист суспільного виробництва як економічна категорія. 2. Страховий фонд: теорії та форми його організації. 3. Страхування: суть, функції та роль.	13	2	3	-	-	8
Тема 2. Історія виникнення та розвитку страхової діяльності. 1. Історія розвитку страхування у світі. 2. Історія виникнення страхування в Україні. 3. Особливості розвитку страхової справи від 90-х років до сьогодення	12	1	2	-	-	9
Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка 1. Поняття ризику в страхуванні. 2. Класифікація страхових ризиків. 3. Управління ризиками	12	1	2	-	-	9
Тема 4. Термінологія страхової діяльності. 1. Поняття, що виражають загальні умови страхування. 2. Терміни, які визначають умови формування	12	1	2	-	-	9

страхового фонду. 3. Поняття, які визначають умови використання коштів страхового фонду.						
Тема 5. Види та форми страхової діяльності 1. Класифікація форм і видів страхування. 2. Обов'язкова форма проведення страхування. 3. Добровільна форма проведення страхування.	13	1	3	-	-	9
Тема 6. Страховий ринок 1. Загальна характеристика страхового ринку. 2. Порядок створення та діяльності страхових компаній в Україні. 3. Державне страхування та інші організаційні форми страхування. 4. Державний нагляд за страховою діяльністю. 5 Страхові посередники.	13	1	3	-	-	9
Разом за ЗМ1	75	7	15	-	-	53
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Особливості організації та ведення страхової діяльності					
Тема 1. Визначення страхових тарифів 1. Тариф і тарифна політика. 2. Розрахунок тарифної ставки. 3. Актуарні розрахунки: поняття, принципи, задачі.	12	1	2	-	-	9
Тема 2. Фінансові результати діяльності страхових компаній 1. Доходи страховика. 2. Витрати страхової компанії. 3. Інвестиційна діяльність страховика.	12	1	3	-	-	8
Тема 3. Види страхування рівня життя громадян 1. Загальні принципи особистого страхування. 2. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування в Україні. 3. Медичне страхування. 4. Страхування від нещасних випадків. 5. Змішане страхування життя	13	2	2	-	-	9
Тема 4. Ризикові види страхування 1. Майнове страхування	13	1	3	-	-	9

2. Страхування ризиків 3. Страхування відповідальності						
Тема 5. Перестраховання і співстраховання 1. Необхідність перестраховання, його суть та функції. 2. Методи перестраховання. 3. Види договорів перестраховання. 4. Співстраховання: суть і механізм дії.	12	1	3	-	-	8
Тема 6. Страхування в різних країнах світу 1. Особливості страхування у США та Японії. 2. Страхові ринки Великобританії та Франції. 3. Страховий ринок України.	13	2	2	-	-	9
Разом за ЗМ 2	75	8	15	-	-	52
Усього годин	150	15	30	-	-	105

3.3. Тематика семінарських занять

№	Назва теми з основними питаннями - план	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття та економічна суть страхування 1. Місце і роль страхування як засобу економічної безпеки суб'єктів господарювання. 2. Процес реалізації ідеї страхового самозахисту українського суспільства. 3. Місце страхування в системі фінансових категорій. 4. Порівняльна характеристика форм організації страхового фонду суспільства. 5. Необхідність страхового захисту у виробництві та житті людей.	3
2	Тема 2. Історія виникнення та розвитку страхової діяльності 1. Взаємне страхування як найдавніша форма страхового захисту. 2. Основи страхового захисту в «Руській правді» Ярослава Мудрого. 3. Розвиток страхової діяльності на Буковині. 4. Державні механізми у розвитку українського страхування. 5. Еволюція страхування у розвинених країнах та їх вплив на вітчизняний страховий ринок.	2
3	Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка 1. Суть і характеристика страхового ризику. 2. Різновиди страхових ризиків. 3. Фінансування ризиків	2
4	Тема 4. Термінологія страхової діяльності 1. Міжнародна страхова термінологія	2

	2. Страхова термінологія при формуванні страхового фонду	
5	Тема 5. Види та форми страхової діяльності 1. Роль класифікації видів страхування для практичної діяльності страхових компаній. 2. Розвиток окремих галузей страхування в Україні: аналітичний огляд. 3. Форми проведення страхування: погляд у перспективу. 4. Вимоги українського законодавства до договорів страхування життя. 5. Обов'язкове страхування в Україні: призначення та види.	3
6	Тема 6. Страховий ринок 1. Проблеми становлення страхового ринку України. 2. Розвиток страхового ринку України: стан і перспективи. 3. Роль посередників на страховому ринку України. 4. Особливості рейтингування страхових компаній. 5. Кептивні страхові компанії як складова організаційної структури страхового ринку. 6. Шляхи інтеграції українського страхового ринку у світовий страховий ринок.	3
7	Тема 7. Визначення страхових тарифів 1. Особливості тарифної політики в галузі майнового страхування. 2. Актуарні розрахунки в страхуванні та їх роль у забезпеченні розвитку страхування. 3. Страхова статистика. Таблиці смертності і середньої тривалості життя як основа для побудови тарифних ставок в особистому страхуванні.	2
8	Тема 8. Фінансові результати діяльності страхових компаній 1. Прибуток страховика та чинники його зростання. 2. Принципи формування та розподілу прибутку страхової компанії. 3. Особливості формування доходів від інвестиційної діяльності страховика.	3
9	Тема 9. Види страхування рівня життя громадян 1. Соціальні ризики сьогодення та шляхи їх подолання. 2. Обов'язкові види особистого страхування в Україні. 3. Стан і перспективи розвитку добровільного медичного страхування в Україні. 4. Місце пенсійного страхування у системі забезпечення громадян у старості.	2
10	Тема 10. Ризикові види страхування 1. Сучасні види майнового страхування. 2. Обов'язкові види майнового страхування в Україні.	3

	3. Стан і перспективи розвитку добровільних видів майнового страхування в Україні. 4. Іноземний досвід страхування агро-ризиків.	
11	Тема 11. Перестраховання і співстраховання 1. Історія розвитку перестраховання. 2. Сучасні конкуренти операціям перестраховання. 3. Стан та проблеми здійснення перестраховання в Україні. 4. Законодавчі вимоги до проведення операцій перестраховання в Україні. 5. Діяльність страхових і перестрахових пулів в Україні та світі.	3
12	Тема 12. Страхування в різних країнах світу 1. Страхування у Польщі 2. Страхування у Німеччині	2

3.7. Самостійна робота студента (ІНДЗ)

№	Назва теми (кількість балів/форма контролю)	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття та економічна суть страхування (2 бали / тестування) 1. Роль та місце страхування в економіці країни. 2. Системи та принципи страхування.	8
2	Тема 2. Історія виникнення та розвитку страхової діяльності (2 бали / презентація або тестування) 1. Цікаві випадки з історії страхування в світі. 2. Розвиток страхування на Буковині.	9
3	Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка (2 бали / тестування) 1. Управління ризиками та методи їх оцінювання. 2. Застосування ризик-менеджменту в українській діловій практиці.	9
4	Тема 4. Термінологія страхової діяльності (2 бали / тестування) 1. Терміни страхування, які визначають умови формування страхового фонду. 2. Міжнародні страхові терміни.	9
5	Тема 5. Види та форми страхової діяльності (2 бали / презентація або тестування) 1. Причини виникнення та роль обов'язкового страхування. 2. Класифікація видів страхування у країнах-членах ЄС. 3. Особливості здійснення обов'язкового страхування в	9

	Україні й інших країнах світу. 4. Правила страхування.	
6	Тема 6. Страховий ринок (2 бали / презентація або тестування) 1. Організація страхової справи, суть страхової угоди та етапи її проходження 2. Об'єднання страховиків та їх функції. 3. Співпраця наглядового органу, з міжнародними наглядовими органами . 4. Характеристика діяльності страхових компаній України, порядок та документи необхідні для створення страхової компанії. 5. Реорганізація та ліквідація страхової компанії. 6. Реклама страхових послуг та нетрадиційні канали реалізації страхових послуг.	9
7	Тема 7. Визначення страхових тарифів (2 бали / презентація або тестування) 1. Актуарні розрахунки 2. Особливості страхової статистики 3. Шахрайство у страхуванні	9
8	Тема 8. Фінансові результати діяльності страхових компаній (2 бали / тестування) 1. Платоспроможність та фінансова стійкість страховиків 2. Страхові резерви страхових компаній 3. Моделі аналізу фінансового стану страхових компаній 4. Інвестиційна політика страхових компаній в Україні та інших розвинутих країн 5. Особливості оподаткування страхових компаній	8
9	Тема 9. Види страхування рівня життя громадян (2 бали / презентація або тестування) 1. Практика проведення медичного страхування в Україні та світі 2. Проблеми розвитку ЗДСС в Україні 3. Пенсійне страхування	9
10	Тема 10. Ризикові види страхування (2 бали / презентація або тестування) 1. Особливості впровадження в Україні ОСЦВВТЗ 2. Страхування від неповернення кредитів 3. Страхування в сільському господарстві 4. Авто-каско й автоцивілка: порівняльна характеристика	9
11	Тема 11. Перестраховування і співстраховування	8

	(2 бали / тестування) 1. Перестрахові пули: суть та особливості діяльності 2. Роль співстрахування у розвитку страхової справи	
12	Тема 12. Страхування в різних країнах світу (2 бали / презентація) 1. Ллойд: історія та сьогодення 2. Страхування в скандинавських країнах 3. Страхування в ісламських країнах	9

4. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень інших авторів. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені (в т.ч. з використанням мобільних девайсів).

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної та додаткової літератури; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, законодавчих актів, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Під час поточних видах контролю максимальна оцінка знань здобувача за кожну тему (опитування, тестування, розв'язання задач), виконання завдань для самостійної роботи, підготовки есе – 5 балів. Кількість балів за кожну тему виводиться із суми поточних видів контролю (за виступи на

семінарах, доповнення, тестові завдання, підготовку рефератів тощо).

Кількість балів за модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30; 2 модуль – 30 (разом – 60 балів), підсумковий контроль – 40 балів.

Здобувач вищої освіти, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати екзамен і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати екзамен з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Здобувач вищої освіти, який не отримав позитивні оцінки за підсумками роботи над кожним модулем, вважається не атестованим та не допускається до складання екзамену. Допущеним до складання екзамену здобувач вищої освіти може бути лише у разі відпрацювання відповідного матеріалу, передбаченого навчальним планом.

Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення студентом мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним запланованим результатом навчання цієї дисципліни.

Екзаменаційний білет містить два теоретичних питання з дисципліни, 5 тестових завдань і одне практичне завдання з пройденого матеріалу.

У 40 балів, що можливо отримати на екзамені входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів відповідно), 5 тестів по 2 бали (сумарно 10) та практичне завдання (10 балів). У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне запитання, правильна відповідь на тестові питання та сформульовані правильні визначення з глосарію, а також правильно розв'язана практична ситуація. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, понять з глосарію, правильно розв'язаної практичної ситуації, але містить неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття одного з питань білету, розв'язаної практичної ситуації, але у відповіді недостатньо правильно сформульовано визначення з глосарію. У той же час тестові завдання вирішені на належному рівні. Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною	Оцінка за шкалою ECTS
------------------------	-----------------------

шкалою	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

5. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Оцінювання результатів навчання відбувається шляхом поточного та підсумкового контролю знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Формами поточного контролю є усна або письмова відповідь студента (розв'язування практичних ситуацій, тестування, есе, реферат, презентація, творча робота) та ін.

Підсумковий контроль – екзамен, проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

7. Рекомендована література

7.1. Фахова (основна)

1. Про страхування: Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (чинний з 01.01.2024).
2. Білик О.І., Хім М.К. Державне і приватне страхування. Теорія і практика: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2019. 231 с.
3. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
4. Клапків Ю.М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 568 с.
5. Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Страхування : навчальний посібник. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.
6. Плиса В.Й. Страхування : підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ: Каравела, 2019. 512 с.
7. Страхова діяльність : методичні рекомендації / укл.: О. М. Гладчук, С.С. Кучерівська. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т, 2023. 80 с.
8. Страхування : практикум / укл. Брязкало А.Є., Гладчук О.М. Кучерівська С.С. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т, 2020. 152с.
9. Фінанси, банківська справа та страхування. Корпоративні фінанси та фінансове посередництво : підручник для бакалаврів / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Том.1. Чернівці, 2019. с. 63-112.

7.2. Допоміжна

1. Клапків Л., Клапків Ю., Свірський В. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній : теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління : монографія. Івано-Франківськ : Кушнір Г. М., 2020. 172 с.
2. Кучерівська С.С. Страхування. Фінанси, банківська справа та страхування. Корпоративні фінанси та фінансове посередництво : підручник для бакалаврів / за ред. проф. П.О. Нікіфорова, доц. Н.А. Бак. Том.1. Чернівці, 2019. С. 63-112.
3. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів : Закон України від 01.07.2004 р. No 1961-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>
4. Страхування : методичні рекомендації / укл. А.Є. Брязкало, С.С. Кучерівська. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2017. 88с.
5. Страхування : підручник; за ред. І. В. Колупаєвої. Харків : Стильна типографія, 2018. 741 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Інформаційні ресурси Національного банку України : URL: <http://www.bank.gov.ua>.

2. Інформаційні ресурси Ліги страхових організацій України: URL: <http://www.uainsur.com>
3. Інформаційні ресурси Міністерства фінансів України URL: <http://www.minfin.gov.ua>
4. Інформаційні ресурси Української федерації убезпечення URL: <http://www.ufu.org.ua>
5. Інформаційні ресурси Товариства актуаріїв України URL: <http://actuary.in.ua>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Електронна бібліотека Львівської комерційної академії – www.dev.lac.lviv.ua/lib
3. Дніпропетровська обласна наукова бібліотека – www.libr.dp.ua
4. Львівська електронна бібліотека ім. В. Стефаніка – www.lsl.lviv.ua
5. Наукова бібліотека ім. Максимовича – www.lib-gw.univ.kiev.ua
6. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <http://library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua

Додатково

(для контролю та самоконтролю роботи студента)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.